

Asia: Komission ehdotus neuvoston direktiiviksi koskien velan ja oman pääoman perusteella yritysverotuksessa tehtävää vähennystä ja koron vähennyskelpoisuuden rajoittamista VM069:00/2022

Finnwatch kiittää mahdollisuudesta lausua valtiovarainministeriölle velan ja oman pääoman vähennystä koskevasta direktiiviesityksestä (DEBRA).

Finnwatch pitää oman pääoman ja vieraan pääoman neutraalimpaa verokohtelua kannatettavana tavoitteena, mutta suhtautuu hyvin kriittisesti direktiiviesityksessä valittuun, pitkälti uuden verovähennyksen tarjoamiseen perustuvaan lähestymistapaan. Ongelmaan olisi perusteltua puuttua laajemmin korkojen verovähennysoikeutta rajaavalla mallilla. Tällainen malli paitsi tasaisi oman pääoman ja vieraan pääoman verokohtelua, myös kitkisi verovälttelyä ja turvaisi valtioiden verotulot.

Korkojen vähennysoikeuteen liittyy isoja ongelmia

Direktiiviesityksen tavoitteena on yhdenmukaistaa oman pääoman ja vieraan pääoman eli lainarahoituksen verokohtelua. Tällä hetkellä eroa syntyy siitä, että lainarahoituksen korvauksena maksettavat korkokulut ovat verotuksessa laajasti vähennyskelpoisia ja pienentävät näin ollen yhtiön verotettavaa tulosta, kun taas oman pääoman korvaukseksi katsottavat osingot maksetaan yhtiön verotetusta tuloksesta. Erilainen verokohtelu ohjaa rahoituspäätöksiä ja on yksi yritysten korkeisiin velka-asteisiin johtanut syy. Korkojen laaja vähennyskelpoisuus on myös avannut yrityksille laajoja verosuunnittelumahdollisuuksia. Korkeamman verotuksen maassa syntyneitä voittoja voidaan siirtää matalamman verotason omaavaan toimintamaahan konsernin sisäisten korkokulujen muodossa. Tämän on havaittu olevan varsin yleistä kansainvälisten konsernien keskuudessa. Myös sijoittajat voivat optimoida kohdeyhtiölle tarjoamansa rahoituksen oman ja vieraan pääoman suhteen maksimaalisten verohyötyjen saavuttamiseksi. Vaikka korkojen vähennysoikeudelle on määritetty kaikissa EU-maissa rajat, ovat kiinteät euromääräiset de minimis -rajat etenkin pienempien yritysten kannalta todella korkeat ja mahdollistavat monissa tapauksissa voittojen täysimääräisen siirron ulkomaille. Ilmiö luonnollisestikin pienentää verokertymiä maissa, joiden yhteisöveron taso ei lukeudu globaalisti matalimpien joukkoon. Ongelma ei kuitenkaan rajaudu yksin korkean yhteisöverotuksen maihin, vaan koskee mm. Suomea, jonka yhteisöveroaste sijoittuu globaalin keskiarvon alapuolelle.

Perusteita korkovähennysten nykyistä laajemmalle rajaamiselle siis on. Tästä huolimatta komission direktiiviesitys nojaa vankasti uuteen oman pääoman lisäykseen kohdistuvaan vähennykseen. Korkovähennysoikeuteen kohdistuva uusi rajoitus sen sijaan on hyvin maltillinen: sen perusteella 15 % yrityksen korkokuluista olisi jatkossa aina vähennyskelpotonta. Veronkiertodirektiivin perusteella säädettyjä kansallisia korkovähennysrajoituksia noudatettaisiin tämän uuden säännön rinnalla.

Uuden vähennyksen käyttöönotto tarkoittaa käytännössä yrityksiin kohdistuvaa veronkevennystä

Komissio esittää, että yrityksille tarjottaisiin jatkossa mahdollisuus oman pääoman lisäykseen perustuvaan verovähennykseen. Vähennyksen määrä laskettaisiin kertomalla oikaistu oman pääoman lisäys riskittömän 10 vuoden koron ja direktiiviesityksessä määritetyn riskipreemion summalla. Riskipreemio olisi pk-yritysten kohdalla 1,5 % ja muiden yritysten kohdalla 1 %. Vähennys saisi ylittää vuosittain korkeintaan 30 % yhtiön EBITDA:sta ja sen saisi tehdä 10 peräkkäisenä vuotena. Vähentämätön oman pääoman vähennys siirtyisi käytettäväksi seuraavilla tilikausilla.

Uuden verovähennyksen käyttöönotossa on käytännössä kyse yrityksiin kohdistuvasta veronkevennyksestä. Vähennys kaventaa yritysveropohjaa ja johtaa näin ollen valtioiden verotulojen pienenemiseen. Korkomenojen vähennyskelpoisuuteen kohdistuvilla rajoituksilla on puolestaan päinvastainen vaikutus.

Ehdotetun mallin verovaikutuksiin liittyy merkittävää epävarmuutta

Empiiristä tietoa ehdotetun mallin verovaikutuksista ei ole saatavilla, koska täysin vastaavaa mallia ei ole käytössä yhdessäkään maassa. Komission laatimassa vaikutusarvioinnissa esitetyt laskelmat perustuvat CORTAX-mallilla tehtyihin laskennallisiin mallinnuksiin. Niiden mukaan direktiiviehdotukseen sisältyvä malli leikkaisi yhteisöverotuloja EU-tasolla 6,4 miljardilla eurolla. Verotulojen kokonaisuutensa odotetaan sen sijaan nousevan 10,8 miljardia euroa plussalle. Tämä odotus perustuu mallin oletettuihin *dynaamisiin vaikutuksiin*: mallin odotetaan johtavan BKT:n kasvuun ja siten kasvattavan muita kuin yhteisöverotuloja.¹ Kuten vaikutusarvion luvussa 8 tuodaan esiin, tällaisten dynaamisten vaikutusten arviointi on erittäin vaikeaa – ellei mahdotonta – ja arvioihin liittyy merkittävää epävarmuutta². CORTAX-malli olettaa, että veromuutokset saavat aikaan investointeja (tästä oletuksesta tarkemmin seuraavassa kappaleessa), jotka synnyttävät talouskasvua. Talouskasvun oletetaan puolestaan johtavan verotulojen kasvuun. Vaikutusarviossa korostetaan, että mikäli veromalli ei synnyttäisikään oletettuja lisäinvestointeja, CORTAX-mallin mukaiset arviot voisivat osoittautua liian optimistisiksi. Investointien kasvun jäädessä oletettua pienemmäksi veromalli johtaisi herkästi kokonaisverotulojen laskuun.³

¹ Komission vaikutusarvio s. 48: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022SC0145\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022SC0145(01)&from=EN)

² Suomessa talouspolitiikan arviointineuvosto on esittänyt, ettei dynaamisia vaikutuksia tulisi niihin liittyvän epävarmuuden vuoksi ottaa huomioon lainvalmistelumateriaaleissa. Sen sijaan hallituksen esityksissä tulisi pitäytyä staattisten vaikutusten arvioinnissa. Kts. Talouspolitiikan arviointineuvoston raportti 2014, s.104–105: https://www.talouspolitiikanarviointineuvosto.fi/wordpress/wp-content/uploads/2016/05/talouspolitiikan_arviointineuvoston_raportti_2014.pdf

³ Komission vaikutusarvio s. 58-59: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022SC0145\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022SC0145(01)&from=EN)

Komission vaikutusarvio ei sisällä maakohtaisia arvioita verotulojen kehityksestä. Suomen kontekstissa on kuitenkin hyvä huomata, että komission esittämässä mallissa yrityksiä kannustetaan jättämään voittovaroja yhtiöön sen sijaan että voittovarot maksettaisiin osinkoina ulos yhtiöstä tai investoitaisiin esimerkiksi työvoiman lisäämiseen tai tuotekehitykseen. Suomessa listaamattomien osakeyhtiöiden osinkoverotuksella on tietyissä tilanteissa hyvin samanlaisia tasevarallisuuden kasvattamiseen ohjaavia kannustevaikutuksia. Näiden kannusteiden on useissa tutkimuksissa todettu ohjaavan investointien epätehokkaaseen kohdentumiseen ja olevan sitä kautta kansantalouden kokonaistuotannon ja tuottavuuden kannalta haitallisia⁴. Investointien lisääminen sijaan voittovarojen kerryttäminen yhtiöön voi siis johtaa jopa päinvastaiseen tilanteeseen kuin mitä nyt esitettävällä uudistuksella tavoitellaan. Tasevarallisuuden kasvattamiseen ohjaavien lisäkannusteiden käyttöönoton sijaan Suomessa tulisi karsia haitallisia kannusteita korjaamalla listaamattomien osinkoverotusta.

Ottaen huomioon esitetyn mallin verovaikutuksiin liittyvät merkittävät epävarmuudet sekä COVID19-pandemian, Venäjän Ukrainassa käynnistämän sodan ja ilmasto- ja biodiversiteettikriisin aiheuttamat massiiviset lisärahoitustarpeet, Finnwatch ei pidä perusteltuna edistää yritysveromallia, joka saattaisi johtaa valtion verotulojen kutistumiseen. Korkojen vähennysoikeuden nykyistä tiukempi rajoittaminen olisi valtion verotulojen kannalta turvallisempi (sekä yhteisöverotulojen että kokonaisverotulojen muutos olisi selkeästi positiivinen⁵) ja sosiaalisesti oikeudenmukaisempi vaihtoehto. Oman ja vieraan pääoman verokohtelun lähentämisen ohella se auttaisi lisäksi kitkemään verovälttelyä.

⁴ Listaamattomien osakeyhtiöiden osinkoverotuksen vaikutuksia koskevaa tutkimuskirjallisuutta on käyty kattavasti läpi Finnwatchin vuonna 2021 julkaistussa tutkimusyhteenvedossa: https://finnwatch.org/images/reports_pdf/Listaamattomat_osinkoverotus.pdf

⁵ Komission vaikutusarvio s. 48: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022SC0145\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022SC0145(01)&from=EN)